

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

Maa-ainesluvat, kaivosluvat ja ympäristöasioiden huomioiminen

Maa-aines seminaari
6.5.2010 Kajaanissa

Maa-ainesten oton tilastointi siirretty Länsi-Suomen ympäristökeskukselle 1.1.2008 alkaen

- -luotettavia tilastoja ei tämän jälkeen ole saatu

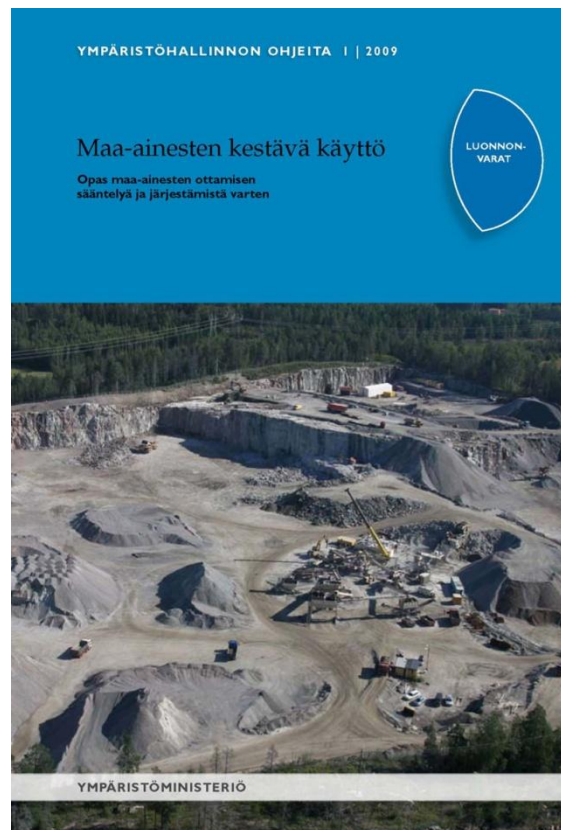
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

MAA-AINESTEN OTTO KAINUUSSA 2001-2007

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

Ajantasainen ohje valmistunut 2009

Maa-ainoslaki (24.7.1981/555) on keskeisin ottamista säätelevä normi

- sovelletaan kiven, soran, hiekan, saven ja mullan ottamiseen pois kuljetettavaksi taikka paikalla varastoitavaksi tai jalostettavaksi

Maa-aineeslakia ei sovelleta

- 1) kaivoslakiin perustuvaa ainesten ottamista;
- 2) rakentamisen yhteydessä irrotettujen ainesten ottamista ja hyväksikäyttöä, kun toimenpide perustuu viranomaisen antamaan lupaan tai hyväksymään suunnitelmaan; esim. tiesuunnitelma
- 3) sellaista ainesten ottamista vesialueella, johon vesilain ([264/1961](#)) mukaan vaaditaan aluehallintoviraston lupa (esim. merihiekka)

Kaivoslaki (17.9.1965/503)

- Kaivoskivennäisten lisäksi, saa kaivosoikeuden haltija käyttää hyväkseen muitakin kaivospiirin kallio- ja maaperään kuuluvia aineita, sikäli kuin se on tarpeen kaivos- tai siihen liittyvän jalostustyön tarkoituksenmukaista toimittamista varten taikka tällaiset aineet saadaan talteen sivutuotteina tai jätteinä kaivoskivennäisten louhinnassa tai jalostuksessa

Ottamisen rajoitukset (MAL 3§ 1 momentti)

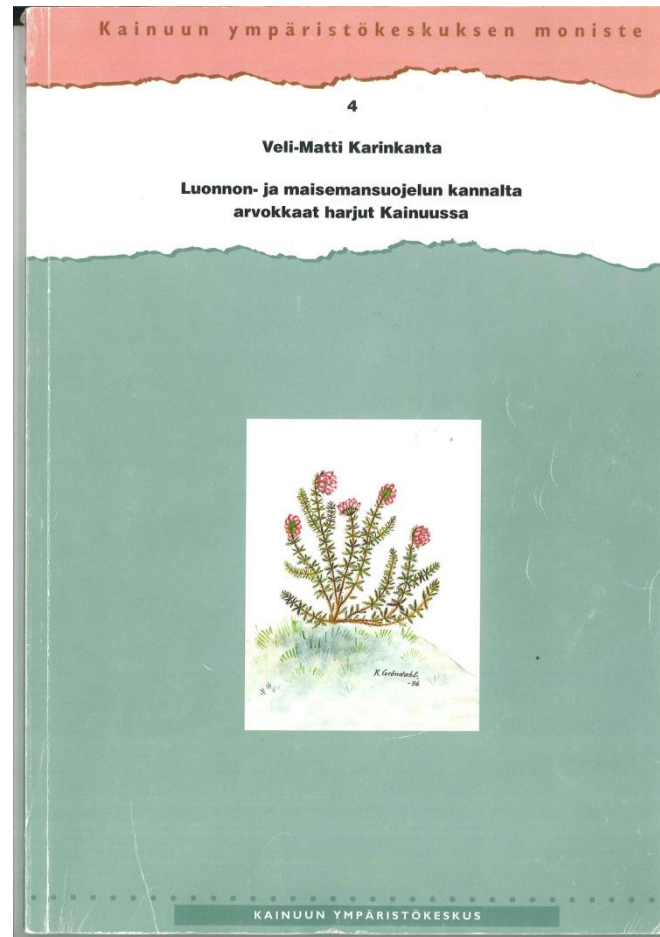
Eli ei saa aiheutua:

- 1) kauniin maisemakuvan turmeltumista;
- 2) luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista;
- 3) huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa; tai
- 4) tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantuminen, jollei siihen ole saatu vesilain mukaista lupaa.

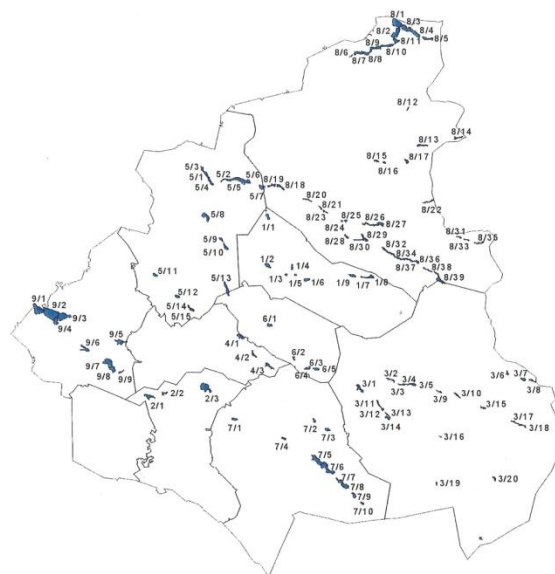
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

MAL 3 §:n 1 momentin mukaisia alueita Kainuussa/Harjut

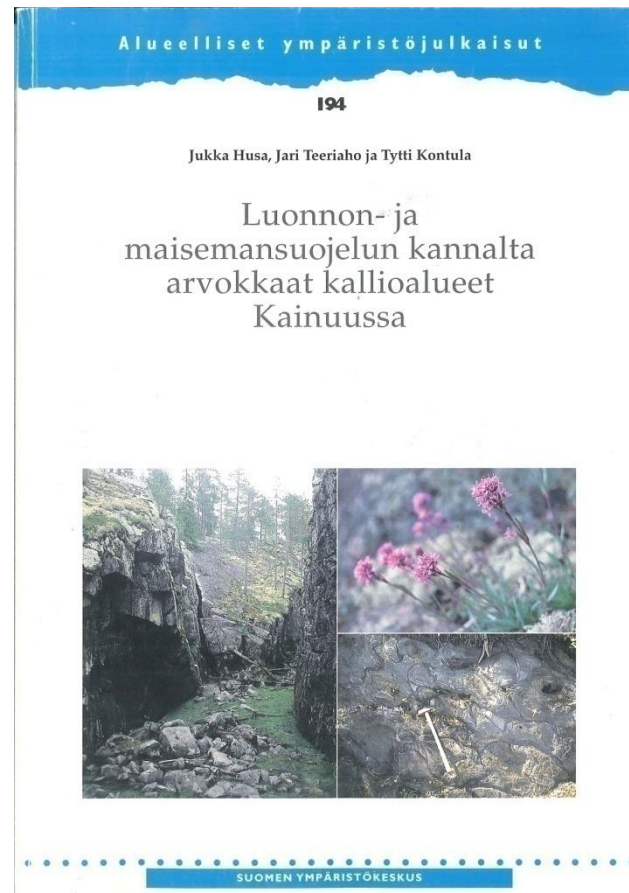
Valtakunnallisesti arvokkaat harjut Kainuussa

Kuva 1. Kainuun arvokkaat harjualueet

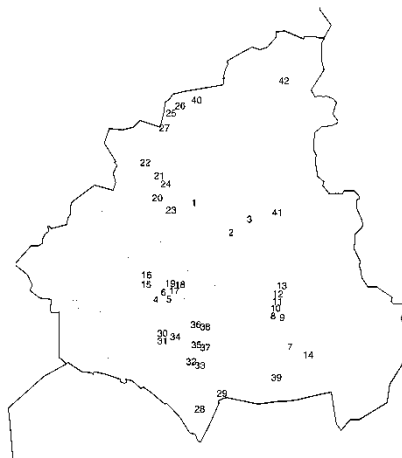

MAL 3 §:n 1 momentin mukaisia alueita Kainuussa/Kalliot

Valtakunnallisesti arvokkaat kalliot Kainuussa

Kuva 3. Kainuun maakunnan valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet.

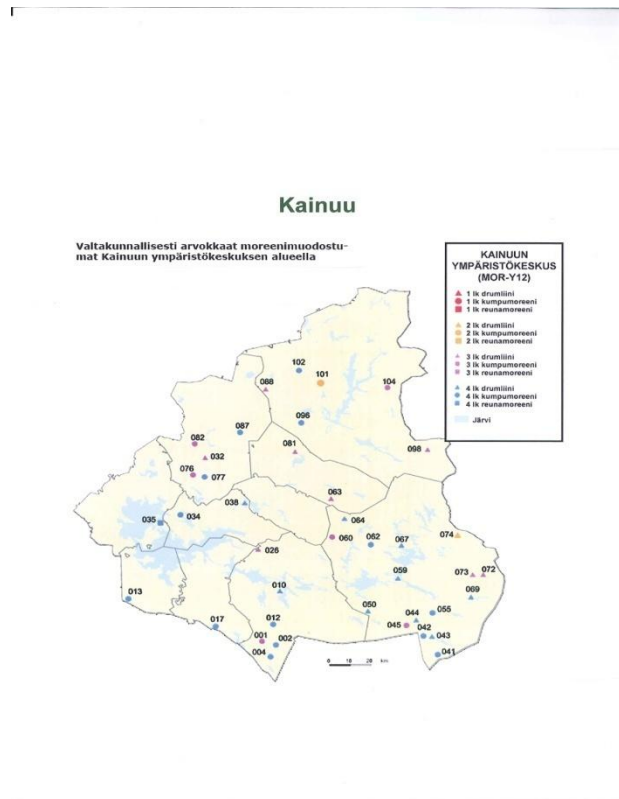
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

Valtakunnallisesti arvokkaat moreenit Kainuussa

Arvokkaat moreenit Kainuussa

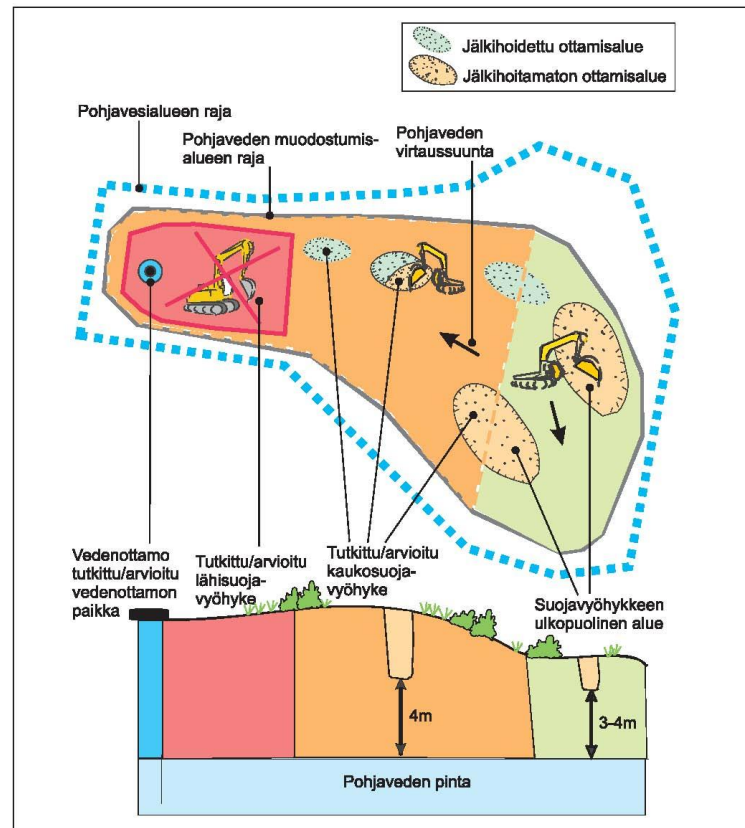

Maa-ainesten otto ja pohjaveden muuttaminen (Vesilaki 1 luku 18 §)

Ilman aluehallintoviraston lupaa ei saa käyttää pohjavettä tai ryhtyä pohjaveden ottamista tarkoittavaan toimeen siten, että siitä pohjaveden laadun tai määrän muuttumisen vuoksi voi aiheutua jonkin pohjavettä ottavan laitoksen vedensaannin vaikeutuminen, tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesiesiintymän antoisuuden olennainen vähentyminen tai sen hyväksikäyttämismahdollisuuden muu huonontuminen taikka toisen kiinteistöllä talousveden saannin vaikeutuminen (*pohjaveden muuttamiskielto*). Kielto koskee myös maa-ainesten ottamista ja muuta toimenpidettä, jos siitä ilmeisesti voi aiheutua edellä mainittu seuraus.

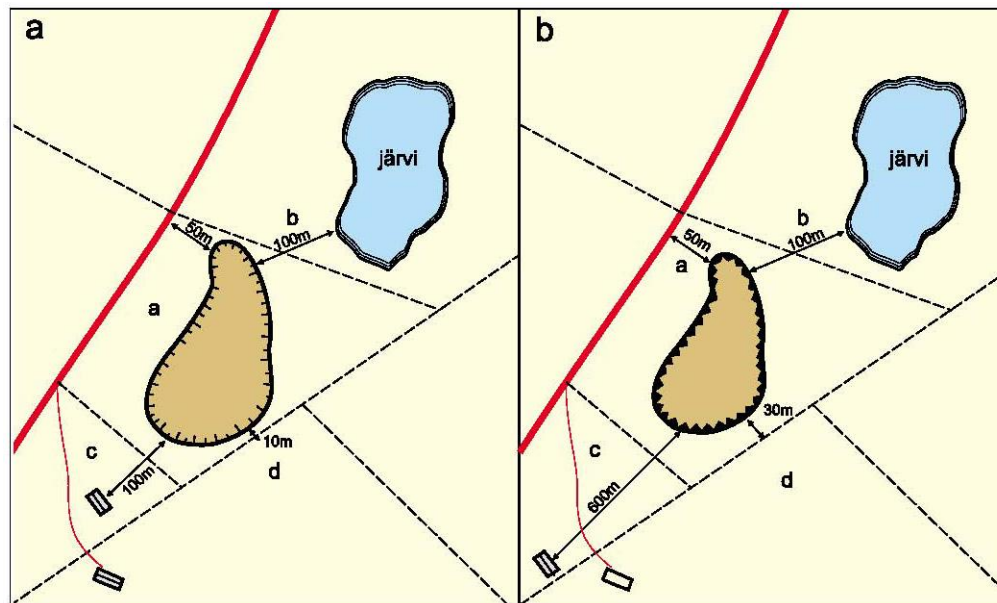

VL 1:18 soveltaminen

Etäisyydet kohteisiin maa-ainekset/kallio

Ympäristönsuojeluasetus ja maa-ainesten otto, ympäristölupavelvollisia ovat (1 §)

- c) kivenlouhimo tai sellainen muu kuin maanrakennustoimintaan liittyvä kivenlouhinta, jossa kiviainesta käsitellään vähintään 50 päivää;
- e) kiinteä murskaamo tai kalkkikiven jauhatus tai sellainen tietylle alueelle sijoitettava siirrettävä murskaamo tai kalkkikiven jauhatus, joiden toiminta-aika on yhteensä vähintään 50 päivää;
- f) kiinteä tai tietylle alueelle sijoitettava siirrettävä asfalttiasema;

Maa-ainesten oton suhde kaavoitukseen (Maankäyttö- ja rakennuslaki)

- Alueella, jolla on voimassa asemakaava tai oikeusvaikutteinen yleiskaava, on sen lisäksi, mitä MAL:n 3 §:n 1 momentissa määrätään, katsottava, ettei ottaminen vaikeuta alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen eikä turmele kaupunki- tai maisemakuvaa
- Kaavoituksella ohjaava vaikutus (EO-merkinnät ja suojelumerkinnät eri asteisissa kaavoissa)

Luonnonsuojelulaki ja maa-ainesten otto

- Luonnonsuojelualueilla lähtökohtaisesti maa-ainesten otto on kielletty
- Suojeltuja luontotyyppejä ovat (29 §): 1) luontaisesti syntyneet, merkittävältä osin jaloista lehtipuista koostuvat metsiköt; 2) pähkinäpensaslehdot; 3) tervaleppäkorvet; 4) luonnontilaiset hiekkarannat; 5) merenrantaniityt; 6) puuttomat tai luontaisesti vähäpuustoiset hiekkadyynit; 7) katajakedot; 8) lehdesniityt; sekä 9) avointa maisemaa hallitsevat suuret yksittäiset puut ja puuryhmät (ELY-keskuksen rajaamat)

Luonnonsuojelulaki /Eliölajien suojelu

- Huomioitava on uhanalaiset lajit ja niistä erityisesti **erityisesti suojeltavat** lajit, joiden säilymisen kannalta tärkeiden esiintymispaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty (mm. hyönteisiä)
- <5 kpl

EY:n luontodirektiivin liitteessä IVa mainittujen lajien suojelu

- Luonnonsuojelulain 49 §:n mukaan näiden lajien lisääntymis- ja levähtämispaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty esim. **liito-orava** (ELY – keskus voi yksittäistapauksissa myöntää luvan poikkeamiselle)
- **”HAKEMUKSISSA EI OLE RIITTÄVIÄ SELVITYKSIÄ”**
(Jouko Saastamoinen, Kainuun ELY –keskus)

Natura 2000-verkosto ja maa-ainesten otto

- Mikäli ottoalue sijaitsee Natura 2000-verkostoon sisällytetyllä alueella tai sen välittömässä läheisyydessä, on vaikutukset arvioitava luontotyyppi- ja lajikohtaisesti (hakija arvioittaa)
- Viranomaisen arvio voidaanko toteuttaa huomioiden luonnonsuojelulain määräykset

Metsälain tarkoittamat luontotyypit

- Metsälain 10 § sisältää luettelon metsien monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeistä elinympäristöistä, joita voidaan soveltuvin osin pitää myös maa-aineslain tarkoittamin erikoisina luonnonesiintyminä: Metsien monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä elinympäristöjä ovat: 1) lähteiden, purojen ja pysyvän vedenjuoksu-uoman muodostavien norojen sekä pienten lampien välittömät lähiympäristöt; 2) ruoho- ja heinäkorvet, saniaiskorvet sekä lehtokorvet ja Lapin läänin eteläpuolella sijaitsevat letot; 3) rehevät lehtolaikut; 4) pienet kangasmetsäsaarekkeet ojittamattomilla soilla; 5) rotkot ja kurut; 6) jyrkänteet ja niiden välittömät alusmetsät; sekä 7) karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisemmat hietikot, kalliot, kivikot, louhikot, vähäpuustoiset suot ja rantaluhdat.

Vesilain 1 luvun 15a § ja 17a §:n luontotyypit

- Ilman AVI –viraston lupaa ei saa ryhtyä toimenpiteeseen, joka vaarantaa enintään kymmenen hehtaarin suuruisen fladan tai kluuvijärven taikka muualla kuin Lapin maakunnassa enintään yhden hehtaarin suuruisen lammen tai järven säilymisen luonnontilaisena ja luonnontilasta uomaa ei saa muuttaa niin, että uoman säilyminen luonnontilaisena vaarantuu
- luonnontilaisia lähteitä ei myöskään saa muuttaa ilman AVI –viraston lupaa

Muinaismuistolain suojelemat kohteet

- Kiinteät muinaisjäännökset ovat rauhoitettuja muistoina Suomen aikaisemmasta asutuksesta ja historiasta. Ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty
- Museovirasto/Kainuun Museo Esa Suominen

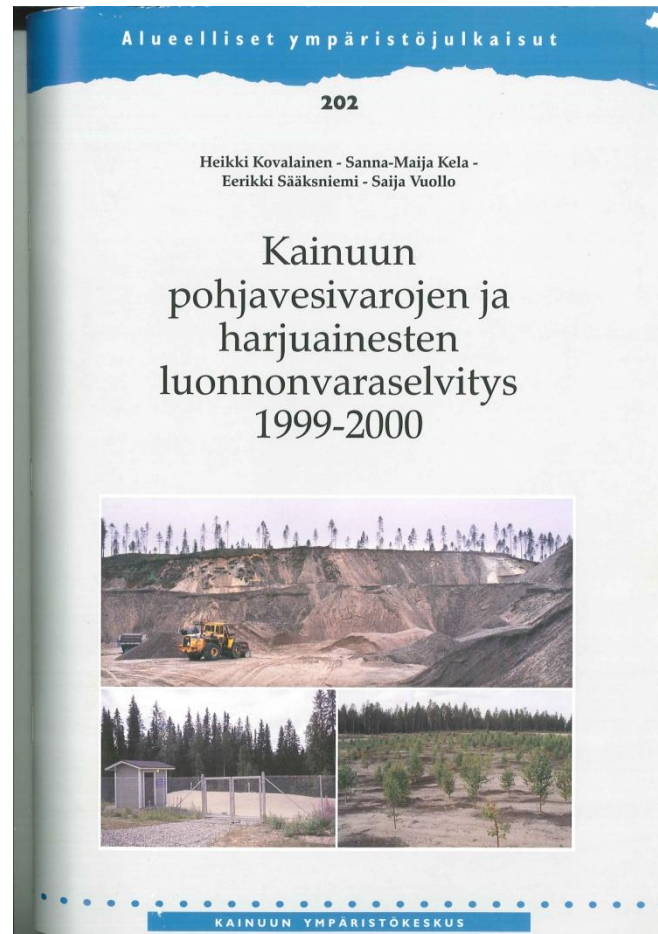
Kiinteitä muinaisjäännöksiä ovat

- 1) maa- ja kivekummut, rökkiöt, kivikehät ja muut kiveykset ja kivilatomukset, jotka ovat ihmisten muinoin tekemiä; 2) pakanuuden aikaiset haudat ja kalmistot, myös sellaiset, joista maan pinnalla ei ole merkkejä; 3) kivet ja kalliopinnat, joissa on muinaisilta ajoilta kirjoituksia, kuvia tai muita piirroksia tahi maalauksia, hiomauria tai muita hionnan tahi hakkuun jälkiä taikka uhrikuoppia; 4) uhrilähteet, uhripuut, uhrikivet ja muut palvontapaikat sekä muinaiset käräjäpaikat; 5) muinaisilta ajoilta peräisin olevat asumusten jäännökset sekä asuin- ja työpaikat, niin myös muodostumat, jotka ovat syntyneet sellaisten asumusten tai paikkojen käyttämisestä; 6) muinaisaikaiset hylätyt linnat, linnamäet, linnoitukset, linnakkeet, vallit ja vallihaudat sekä niiden jäännökset, kirkkojen, kappeliin, luostarien ja muiden huomattavien rakennusten rauniot sekä muinaiset hautapaikat, jotka eivät ole seurakunnan hoidossa olevalla hautausmaalla; 7) kivet, ristit ja patsaat, jotka muinoin on pystytetty jonkun henkilön tai tapahtuman muistoksi tai uskomuksellisessa tarkoituksessa, samoin kuin muut sellaiset muistomerkit; 8) muinaisten huomattavien kulkuteiden, tienviittojen ja siltojen sekä vartiotuli- ja muiden sellaisten laitteiden jäännökset; sekä 9) kiinteät luonnonesineet, joihin liittyy vanhoja tapoja, tarinoita tai huomattavia historiallisia muistoja

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

Kiviaineshuollon ja pohjavedensuojelun yhteensovittaminen

Työssä luokiteltu harjut ottamistoiminnan kannalta neljään luokkaan

- Maa-ainesten ottoon soveltumaton
- Maa-ainesten ottoon osittain soveltuvat
- Maa-ainesten ottoon soveltuvat alueet
- Tutkimaton alue

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

POSKI II alkaa